

פרשת נח תשס"ט

תהלים פרק טו פסוק לב

וְתִיטֵב לִיקָןֶךָ מְשׁוֹר פֶּר מִקָּרֶן מִפְּרִיס :

רש"י

וְתִיטֵב - הלולי לה' : **מְשׁוֹר פֶּר** - הוא שור שהקריב אדם הראשון שנברא בקומתו וביום שנקרא שור

בו ביום הביאו שהשור בן יומו קרוי שור שנאמר (ויקרא כ"ב) שור או כשב או עז כי יולד, בו ביום נדמה לפר שהוא בן שלש : **מִקָּרֶן מִפְּרִיס** - קרנותיו קדמו לפרסותיו שהרי בקומתו ובקרניו נברא וראשו יצא מן הארץ תחלה כדרך כל הנולדים הוציאתן הארץ נמצאו קרניו קדמו לרגליו :

מסכת עבודה זרה דף ח ע"א

ת"ר : יום שנברא בו אדם הראשון, כיון ששקעה עליו חמה, אמר : אוי לי, שבשביל שסרחתי עולם חשוך בעדי ויחזור עולם לתוהו ובוהו, וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן השמים, היה יושב [בתענית] ובוכה כל הלילה וחווה בוכה כנגדו, כיון שעלה עמוד השחר, אמר : מנהגו של עולם הוא, עמד והקריב שור שקרניו קודמין לפרסותיו, שנאמר : (תהלים סט) ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס. ואמר רב יהודה אמר שמואל : שור שהקריב אדם הראשון - קרן אחת היתה [לו] במצחו, שנאמר : ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס. מקרין תרתי משמע! אמר רב נחמן בר יצחק : מקרן כתיב.

רש"י

שקרנותיו קודמות לפרסותיו - דאמר מר כל מעשה בראשית בקומתו נבראו שור עם קרניו מגודלין וכיון שיצא ראשו תחלה נמצאו קרנותיו קודמות לפרסותיו. **וְתִיטֵב לֵה' מְשׁוֹר פֶּר** - אמר דוד ותיטב לה' תפילתי משור שביום שהיה שור דהיינו אותו יום שנולד כדכתיב שור או כשב וגו' הרי עשוי ונגמר כפר שהוא בן ג' שאפילו מקרניו לא חסר.

צדקת הצדיק - סימן מב

בתפילה הוא העיקר החשק והרצון להתפלל ולהתחנן, וכמו שאמרו (אבות ב' י"ח) אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים וכו' שהוא עצמו מאמרם שילחי מנחות (ק"י). בקרבנות [שהתפילה דוגמתן] שלא תאמר אעשה רצונו וכו' תלמוד לומר לרצונכם תזבחוהו (ויקרא י"ט ה') דרצה לומר כי אין הקרבן מצוה, וכמו שנאמר (ירמיה ז' כ"ב) ולא צויתים וגו' על דברי עולה וזבח וכן בכמה מקומות. ועיין במורה נבוכים בטעם הקרבנות :

ונודע מה שכתב מהר"מ אלשקר (סימן קי"ז) דכן הוא במדרש וכתב משל וכו' עיין שם דענין הקרבנות הוא שמקבל התקרבות נהנה ממנו וכל העבודה זרה אותו כח נהנה ומתגבר על ידי אותו קרבן כמו אדם על ידי מאכל, ומתוך שידעו בעבודה זרה כן היה חשקם וכוספם שיוכלו להנות כביכול להשם יתברך, ועל זה נאמר (איוב י"ד ט"ו) למעשה ידך תכסוף כמו שאמרו ז"ל (תנחומא תצוה ב') והשם יתברך הרשם בכך שיוכלו לעשות כן שיהיו כמהנים אותו. רק מי שצריך לכך באמת הוא נהנה בכך, אבל השם יתברך אין צריך לכך ולא תאמר אעשה רצונו וכו' כבכל המצוות רק לרצונכם כפי הרצון והחשק שלכם כך הוא הקרבן. רק דמזה הוא ההנאה להשם יתברך מהרצון והחשק שלהם להנותו. וכן התפילה במקום הקרבנות שאין רצון השם יתברך מבני אדם שיתפללו לפניו וישנוהו רק הרצון שלהם להתפלל זהו רצונו יתברך והבן זה :

מסכת כתובות דף י ע"ב

אמר רבי אלעזר : מזבח - מזיח ומזין, מחבב מכפר. היינו מכפר היינו מזיח! מזיח גזירות, ומכפר עונות.

רש"י

מזיח - קס"ד מזיח עונות. **מזין** - בזכות הקרבנות העולם נזון מהקרבנות באין מן המזון וגורמין לו ברכה. **מחבב** - את ישראל אל אביהם. **היינו מזיח היינו מכפר** - הי ניהו מזיח הי ניהו מכפר. **מזיח גזירות** - רעות מעל ישראל.

בראשית פרק ח

(יח) וַיֵּצֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׂי בָנָיו אִתּוֹ: (יט) כָּל הַחַיָּה כָּל הַרְמֵשׁ וְכָל הָעוֹף כֹּל רוֹמֵשׁ עַל הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יֵצְאוּ מִן הַתְּבֵה: (כ) וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֲלֵת בְּמִזְבְּחֹ: (כא) וַיִּנְחַח יִקְנֹק אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יִקְנֹק אֵל לְבוֹ לֹא אֶסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יַצַּר לִב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו וְלֹא אֶסַּף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי כְּבָאֶשֶׁר עָשִׂיתִי: (כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זָרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקֹץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשָּׁבְתוּ:

רש"י

(יט) **למשפחותיהם** - קבלו עליהם על מנת לידבק במינן:
(כ) **מכל הבהמה הטהורה** - אמר לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו שבעה שבעה אלא כדי להקריב קרבן מהם:
(כא) **מנעריו** - מנעריו כתיב משננער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצר הרע: **לא אסף. ולא אסף** - כפל הדבר לשבועה, הוא שכתוב (ישעיהו נד ט) אשר נשבעתי מעבור מי נח, ולא מצינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו והיא שבועה, וכן דרשו חכמים במסכת שבועות (לו א):

(כב) **עוד כל ימי הארץ וגו' לא ישבתו** - שש עתים הללו שני חדשים לכל אחד ואחד, כמו ששינו חצי תשרי ומרחשון וחצי כסליו זרע, חצי כסליו וטבת וחצי שבט קור וכו': **קור** - קשה מחורף: **חורף** - עת זרע שעורים וקטניות החריפין להתבשל מהר. הוא חצי שבט ואדר וחצי ניסן: **קציר** - חצי ניסן ואייר וחצי סיון: **קיץ** - חצי סיון תמוז וחצי אב, הוא זמן לקיטת תאנים וזמן שמייבשים אותן בשדות, ושמו קיץ כמו (שמואל ב טז ב) והלחם והקיץ לאכול הנערים: **חום** - הוא סוף ימות החמה חצי אב ואלול וחצי תשרי, שהעולם חם ביותר, כמו ששינו במסכת יומא (כט א) שלהי קייטא קשי מקייטא: **ויום ולילה לא ישבתו** - מכלל ששבתו כל ימות המבול, שלא שמשו המזלות ולא ניכר בין יום ובין לילה: **לא ישבתו** - לא יפסקו כל אלה מלהתנהג כסדרן:

בראשית פרק ט

(ג) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיֵּבֵא קִין מִפְּרֵי הָאָדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: (ד) וַהֲבִיל הִבִּיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֲלִבָּהוּ וַיִּשַׁע יִקְנֹק אֵל הֲבִיל וְאֵל מִנְחָתוֹ: (ה) וְאֵל קִין וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקִין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו:

רש"י

(ג) **מפרי האדמה** - מן הגרוע, ויש אגדה שאומרת זרע פשתן היה:
(ד) **וישע** - ויפן, וכן (פסוק ה) לא שעה אל מנחתו, לא פנה, וכן (שמות ה ט) ואל ישעו, אל יפנו. וכן (איוב יד ו) שעה מעליו, פנה מעליו: **וישע** - ירדה אש וליחכה מנחתו:

רמב"ן

(ד-ט) **ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'**. **והביל הביא גם הוא** - הבינו האנשים האלה סוד גדול מהקרבת והמנחות, וכן נח. ורבותינו אמרו (ע"ז ח א) שגם אדם הראשון הקריב שור פר. וזה יחסום פי המבהילים בטעם הקרבנות. ועוד ארמוז בו עיקר גדול, ברצון הקב"ה (עיין ויקרא א ט):

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the completely free Elul Zman in Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.